

HÖRNSTENEN

TEOLOGISKA INSTITUTET I FINLAND
HÖRNSTENEN ÄR KRISTUS JESUS SJÄLV (EF 2:20)

2/2019

GUD BAD OM FÖRLÅTELSE?

|HAN ÄR SANNERLIGEN UPPSTÅNDEN!

VARFÖR MÅSTE JESUS DÖ?

Gud bad om förlåtelse?

Jag hörde ett tal där Jesu kors sades vara Guds bön om förlåtelse. Gud bad människorna om förlåtelse. Han har skapat världen där det finns och upplevs mycket ondska, många lider och Gud kan inte förhindra detta. Men han led och upplevde detsamma som många människor och ännu värre eftersom han gick med på att vara den som lider - därför att han inte kan upphöra att lida - och på detta sätt bad han om förlåtelse av de lidande människorna.

Bibeln ger inte Jesu kors en sådan betydelse. Däremot säger Bibeln detta: Varje människa är syndig, synden bor i oss och därför gör vi, säger vi och tänker vi sådant som är mot Guds goda vilja. Därför har vi förtjänat domen, förtappelsen. Förbindelsen till Gud, han som är helig och säger sig hata synd, är bruten eftersom synden skiljer oss från honom. Jesus - och Gud själv i honom - tog på sig människornas synder som vore de hans egna och led straffet som vi hade förtjänat. Gud gav och ger oss sin förlåtelse. Hans son, alltså han själv i sin egen son, var ett offer för vars skull han gav och ger förlåtelse och vi duger inför honom och vi kan vara nära Gud, i gemenskap med honom.

Paulus skriver: "Gud var i Kristus och försonade världen med sig själv. Han tillräknade inte människorna deras överträdelser ... Han som inte visste av synd, honom gjorde Gud till synd i vårt ställe, för att vi i honom skulle bli rättfärdiga inför Gud." (2 Kor. 5:19 och 21)

Varför har man då hittat på den förklaring som nämndes i början och var-

för hittar man på andra förklaringar av samma slag? Kanske därför att Jesu kors i den betydelse som Bibeln själv säger upplevs konstigt, opassande eller sårande. Det motsvarar inte den uppfattning som man kan ha om Gud eller om oss människor. Man har glömt eller vill inte tänka sig att Gud är helig och att hans helighet kräver ett straff för synden. Eller man tror inte att människan är ond och ansvarig inför Gud. Eller så vill man tilltala honom som lider och man tänker att Jesu kors framställt på det sättet berör honom men inte talet om korset som sonade människornas synder.

Vi skall inte börja göra oss klokar än Bibeln själv. Vi skall inte hitta på förklaringar som inte motsvarar det som Bibeln säger. Gud är inte bunden till sådana förklaringar och skapar inte och stärker inte genom dem gemenskapen med honom.

Men han har förbundit sig till evangeliet vars kärna är Guds egen Son, korsfäst till försoning för våra synder. Det är hans ord genom vilket han kommer till oss, berör oss och delar ut det som korset åstadkom. Genom detta evangelium skänker han tron på en god Frälsare och stärker oss i den. Detta evangelium tilltalar och berör oss allra bäst - även då det inte ser ut på det sättet. Det är detta evangelium som vi bör vara trogna mot.

JARI RANKINEN
generalsekreterare

4.4.2019 (ÖVERS. TOMAS KLEMETS)

Om STIs verksamhet år 2018

STIs styrelse godkände verksamhetsberättelsen för år 2018 att föreläggas vårmötet. Här följer några plock ur verksamhetsberättelsen:

* STI arrangerade i sina utrymmen 47 föreläsningsserier, kurser eller enskilda samtal och debatter (motsv antal år 2017 var 30). De samlade totalt 762 deltagare (460 år 2017), deltagare i föreläsningar, kurser och diskussioner sammanlagt. Nästan alla föreläsningar och diskussioner videobandades. Antalet visningar var för en video 1593 som mest och 49 som minst.

*Under våren och hösten deltog 28 teologiestud, från första årskursen vid Helsingfors universitet (21 år 2017) och 25 från andra årskursen (12 år 2017).

*I maj hölls en två veckor lång kurs för teologiestuderande och teologer under rubriken Planerar du att börja arbeta inom någon av STI:s medlemsorganisationer? Som lärare medverkade många av medlemsorganisationernas ledande anställda. 13 personer deltog och kursen fick god feedback.

*En kurs för medlemsorganisationernas anställda hölls i februari på Folkmissionsinstitutet i Ryttylä. Kursens namn var Bli en bättre bibellärare och man studerande bibeltolkning och bibelundervisning. Kursdeltagarnas antal var 26.

*Andakt och dagskaffe ordnades dagligen i STI:s utrymmen. I andakterna och kaffet deltog varje dag 10-20 studerande och vänner till STI:s arbete. En gång per månad var månadens gäst inbjuden. Samtalen var mycket omtyckta.

Mera plock ur verksamhetsberättelsen i kommande nr av Hörnstenen.

OM STI:s ekonomi

STI är drygt 30 år och har klarat räkningar och andra utgifter från år till år. Någon egendom har STI inte, men allt som har behövts har man fått. Ett tack för det till Honom som har haft omsorg om oss.

Bokslutet för senaste år blev färdigt för några veckor sedan och avslöjar att år 2018 gått 4647€ på minus. Det klarar vi nog, men flera förlustbringande år kan STI inte ha för egendom som kan realiserats finns inte.

Ni som stöder STI ekonomiskt är helt nödvändiga för STI. Utan er skulle STI inte ha kunnat verka. Tack till Er alla! Du är väl ännu med om att stöda STI, så att STI kan fortsätta sitt viktiga arbete. Om du inte har understött STI ekonomiskt, skulle du kunna stöda oss i fortsättningen?

Understödet kan betalas med följande uppgifter: *mottagare Teologiska institutet i Finland *konto FI74 8000 1100 5642 45 (Danske Bank) eller FI66 1555 3000 1169 14 (Nordea) *personligt signum eller meddelandet "Gåva till STI".

(ÖVERS. HENRIK PERRET)

Han är sannerligen uppstånden!

För att parafasera Pekka Simojokis kända sång: ”det finns en lära framom de andra, en lära som är oföränderlig, en lära framom de andra, bara en lära till vilken allt vårt hopp står” (översättning från finskan). Denna lära, dogm, sak, fakta eller vad man än vill kalla det för, är uppståndelsen.

Någon kunde kanske fråga hur det då är med jungfrufödseln, försoningen, återlösningen, Jesu gudomlighet eller något annat. Varför är just uppståndelsen så viktig?

Svaret är att uppståndelsen knyter samman allt det andra. Jesu väsen, verksamhet och uppdrag kulminerar i det under som äger rum den tredje dagen och på det mellersta korset. Ni kan för all del fråga Paulus om ni inte tror på mig.

Han skriver till Korinthierna: ”För om döda inte uppstår, har inte heller Kristus uppstått. Men om Kristus inte har uppstått, då är er tro meningslös och ni är fortfarande kvar i era synder. Och i så fall är de som insomnat i Kristus förlorade. Om det bara är för detta livet vi har vårt hopp till Kristus, då är vi de ömkligaste av alla människor.” (1.Kor. 15:16-19). Om uppståndelsen alltså inte är sann, är

OM KRISTUS INTE HAR UPPSTÅTT, DÅ ÄR ER TRO MENINGSLÖS.

vi med Paulus ord förlorade och de mest ömkansvärda av alla människor. Detta eftersom vi i så fall har satt vår tro och vårt hopp till en lögn och eftersom Gud i så fall inte godtog sin Sons död på korset.

SIGILLET, KRONAN OCH HÖJDPUNKTEN

Uppståndelsens omvälvande verklighet öppnade sig för mig själv på riktigt först för några år sedan. Vid den tiden undervisade jag för första gången mer djupgående om messiasprofetiorna och om Jesu verk. När jag studerade Gamla testamentet upptäckte jag att merparten av profetiorna om den kommande Messias på något sätt har att göra med två händelser. Antingen handlar de om Jesu födelse eller om hans död – och allt som oftast om det senare.

Detta är visserligen föga förvånande. Guds son föddes som människa. Detta, inkarnationen, är i sig något anmärkningsvärt och förunderligt. Men ett ännu större under är det att Sonen föddes för att lida och dö. Han dog för att på så sätt fullborda sitt uppdrag. Sigillet, kronan på verket och uppdragets höjdpunkt var att han stod upp från de döda. Där och då tog Fadern emot sin Sons offer. Där och då fick synden, döden och Satan sin dödsstöt. Där och då – i uppståndelsen – fick vi del av försoningen, återlösningen, rättfärdiggörelsen och alla himlens skatter.

Just därför är Paulus undervisning så trösterik. Den som läser Paulus behöver inte förtvivla eftersom Paulus helt frankt konstaterar: ”Men nu har Kristus verkligen uppstått från de döda, som förstlingen av de insomnade.” (1.Kor. 15:20)

MÖTET MED DEN UPPSTÅNDNE FÖRÄNDRADE LIVET

För Paulus rådde ingen oklarhet i denna fråga. Kristus var uppstånden, och därmed kommer även vi – hans efterföljare – att uppstå.

Men hur kunde han vara så säker? Framför allt för att han själv hade upplevt det. De händelser som utspelade sig på vägen till Damaskus, och som finns dokumenterade i Apostlagärningarna, är nyckeln till att förstå det hela. Där fick den man som hade förföljt de kristna, som var en ivrig farisé och som var en from försvarare av

Guds heliga lag, möta Kristus. Resten är, som man säger, historia. Som bevis för uppståndelsen brukar ofta anföras lärjungarnas förändring vid pingsten. Dessa räddhågsna män som gömde sig på övervåningen av ett hus i Jerusalem fick nytt mod och begav sig ut på gatan för att förkunna evangelium. Detta är utan tvekan ett viktigt vittnesbörd men enligt mig är den förändring som Paulus genomgår minst lika viktigt. Han var inte rädd, utan arg. Men mötet med den uppståndne förändrade hans liv oåterkalleligt och kristendomen spred sig som en löpeld.

DEN GUDOMLIGA OLOGISKHETEN

Ofta har jag också stannat upp inför hur otroligt allt detta verkar för förståndet. Häri ligger också den gudomliga ologiskheten: Kvinnorna, som i andra sammanhang inte dög som vittnen, var de första att bevittna uppståndelsen, i motsats till lärjungarna som visade sig vara både skygga och ängsliga. Gud blev själv människa i en begränsad människokropp och lidandet ledde till glädje, förlusten ledde till seger och döden till ett nytt liv. I allt detta finns något som förståndet inte kan greppa – en dårskap för att tala med Paulus. Och just i den dårskapen finns gudomligheten och kraften. En kraft som inte bygger på mänsklig vishet eller logik, utan helt och fullt på den uppståndne Kristus.

TEXT OCH BILD: TIMO LIIRI
(Övers. JAKOB DAHLBACKA)

Varför måste Jesus dö?

Den marxistiska litteraturforskaren och ateisten Terry Eagleton, steg nyligen fram i England på det allra skarpaste sättet emot Jesu korsdöd och Nya testamentets försoningslära. Han provocerade den offentliga diskussionen genom att konstatera att Jesu död inte var en så ond sak som man har föreställt sig. Själva avrättningen räckte endast omkring tre timmar. Många hamnar att lida förföljelse och tortyr under en mycket längre tid.

Eagletons avsikt var givetvis att få Engelska kyrkan på bakhasorna under påsken, och så gick det också. Till och med biskoparna svarade honom via tidningsartiklar. Dylika tvister har man sett under påsken i Finland också.

Ifall man betraktar Jesu död endast som en människas död, så blir dess betydelse relativ. Man anser Jesus vara endast en lidande människa. Det väsentliga i en sådan diskussion är naturligtvis ett inskrivet påstående att Jesus inte dog på korset som Guds son. Den teologiska synen saknas helt i den bilden.

SYNDERNA ÄR VACKRA,
EFTERSOM DE ÄR
ÄLSKADE.

Synd och försoning är enligt Eagleton helt oväsentliga. Han kan inte föreställa sig ersättningsoffrets betydelse. Men på samma sätt tänker tyvärr också många teologer idag.

EVANGELIETS STORA BUDSKAP

Från en judisk synvinkel är tanken på Messias död inte helt lätt. Enligt den tidens uppfattning skulle Människosonen i egenskap av ett himmelskt väsen, tjäna både änglar och människor som en himmelsk krigshövding. Frälsarens död har därför alltid varit svår att förstå för åhörarna.

I bibeln skapar Jesus, genom sin lärdom, en klar motsats mot en sådan lärdom. Han påstår att Människosonens uppgift är i själva verket att genom sitt lidande vinna rättfärdighet. För den som läser Markus evangelium är saken klar. Jesus säger att människosonen dör som ett försoningsoffer för folket. ”Inte har människosonen kommer för att bli betjänad, utan för att tjäna och ge sitt liv till lösen för många.” (10:45).

Men varför måste lidandet komma? Jesus visste att ångestens tid skulle komma. Hans släkting och predikantvän Johannes Döparen, var redan arresterad och avrättad. Därför hade Jesus inga onödiga förhoppningar om att sakerna skulle gå framåt på ett enkelt sätt. Han talade om Johannes som Elia, som steg fram i den sista ångestens tid.

”Men hur kan det då stå skrivet om människosonen att han ska lida mycket och bli föraktad? Jag säger er: Elia har faktiskt kommit, och de gjorde

med honom som de ville, så som det står skrivet om honom.” (Mark. 9:11-13).

Jesus visste att när ändens tid börjar så kommer inte Elia för att bringa frid åt Israel. I likhet med andra folk så lever Israel under syndens makt. Israel dräper ännu sina profeter. Hatets tid fortsätter och också människosonen måste lida. Frälsningens tidsålder kommer till denna världen endast genom detta lidande.

KORSETS TEOLOGI

Detta är korsets teologi. Enligt Paulus betyder korset helt enkelt att Gud själv bär det straff som synden för med sig. När Jesus dör på korset så dör Gud. Guds son döms till förtappelsen och till avskildhet från sin Fader. Så åstadkommer Sonen försoning och ett nytt barnskap åt alla, som genom detta budskap blir försonad med Gud.

Enligt korsets teologi känner man Gud på ett rätt sätt först då man förstår hur Han visar sin kärlek till alla syndare, genom sin förnedring, korset

och döden. Först då bevisas att Gud älskar den onda och opålitliga människan.

”Ärans teolog säger att det onda är gott och det goda är ont, korsets teolog säger saken som den är. Det här kommer således fram genom att ärans teolog inte känner Kristus, han känner inte den Gud som är fördold i lidandet. Därför håller han verksamhet och gärningar bättre än lidande och passionen; äran bättre än korset; kraften bättre än svagheten; visdomen bättre än dumheten och överlag det goda bättre än ondskan.” (Luther, Heidelbergs teser).

Luther påminner också: ”Syndarna är vackra, eftersom de är älskade; de blir inte älskade därför att de är vackra.”

TEXT: TIMO ESKOLA

FOTO: [HTTPS://PIXABAY.COM](https://pixabay.com)

(Övers. STIG-ERIK ENKVIST)

MÄNNISKOSONENS
UPPGIFT ÄR I SJÄLVA
VERKET ATT GENOM
SITT LIDANDE VINNA
RÄTTFÄRDIGHET.

Föreningen med den korsfäste Kristus

Sielun Veljet sjunger: ”Kaikki tahtoo elää, säkenöivästä voimasta, säkenöivästä voimasta.” – ”Alla vill leva, av skimrande kraft, av skimrande kraft.” Många som har forskat om Paulus hela sitt liv beskriver föreningen med Kristus som en slags livgivande andlig energi – en skimrande kraft. Men i grunden innebär föreningen med Kristus något annat än detta.

KORSFORMAD KÄRLEK

Då man undersöker Paulus teologi om föreningen med Kristus utgår man ofta från grundtanken att Kristus är uppstånden. Utgående från den tanken kunde Paulus hävda att han ville glömma allt utom den korsfäste Kristus (1 Kor 2:2). Å andra sidan hävdade han att han i sin förkunnelse målade upp Kristus som korsfäst inför galaternas ögon (Gal 3:1). I betoningen av den korsfäste Kristus kan man finna innebörd som man inte skulle kunna finna genom att betona Kristi uppståndelse.

En central betoning av den korsfäste Kristus hittar man i Romarbrevet kapitel 5, där Paulus liksom i tidigare exempel betonar korset. Som svag, syndig fiende till Gud står människan under in-

flytande av Kristi kors och är objekt för Guds kärlek (Rom 5:6, 8, 10). I grekiskan är tidsformen i dessa verser presens och inte imperfekt såsom i översättningar. Gud har alltså älskat och älskar den i synd fallna människan genom en korsformad kärlek.

KRISTUS LEVER I DEN DÖMDA MÄNNISKAN

Ett bra sätt att närma sig frågan om föreningen med Kristus är att utgå från hur människan beskrivs. Paulus beskriver sig själv som korsfäst tillsammans med Kristus (Gal 2:19–20 och Fil 3:10). Han skriver inte att han skulle blivit korsfäst en gång för sig, utan denna förening med Kristi korsfästelse pågår fortsättningsvis.

I Romarriket var det grova brottslingar och upprorsmakare som korsfästes. Eftersom Paulus förföljde kristna var han en fiende till Guds församling (Gal 1:13, 23). Som fiende till

PAULUS BESKRIVER SIG SJÄLV SOM KORSFÄST TILLSAMMANS MED KRISTUS.

himmelriket förtjänade Paulus korsdöden. Därför beskriver han sig som andligt död genom lagen och som korsfäst (Gal 2:19–20).

I det tillståndet möter Kristus honom. Som korsfäst har Kristus kommit nära den dömda Paulus – genom att själv bli förbannad tillsammans med Paulus och på samma gång köpa honom fri (Gal 3:13). Som en person, och inte som någon skimrande kraft, har Kristus varit villig att möta mänskligheten som dömd och att köpa den fri. Denna villighet hos Kristus att bemöta mänskligheten finns fortfarande kvar – också när han är uppstånden.

I detta tillstånd, på korset, skriver Paulus att Kristus lever i honom. Denne Kristus som lever i honom är korsfäst för Paulus skull och älskar honom (Gal 2:20). Den levande Kristus ger människan liv och föder något nytt i henne.

KRISTI UPPSTÅNDELSE SKAPAR NÅGOT NYTT

Romarbrevet kapitel 6 talar om hur Kristi död och uppståndelse föder en ny lydnad i den kristne (Rom 6:3–8). Detta förenande med Kristi död och uppståndelse utgör en grundpelare i föreningen med Kristus. Enligt två olika teorier är den 1) endast ett inledande skede, efter vilket människan lever som fullkomlig i kraften av uppståndelsen, eller 2) en ständigt upprepad död och uppståndelse, som föder större och större förmåga i människan.

För den senare teorins del talar de bibelställen som beskriver en dubbel

SÅ BLIR HELA KRISTNA LIVET BEROENDE AV GUDS KORSFORMADE KÄRLEK.

eller tudelad personlighet (Rom 7:14–23, 8:23 och Gal 2:19–20). På grund av den inre konflikten mellan de båda personligheterna är också en pånyttfödd kristen i behov av den korsformade kärleken (Rom 8:31–39 och Gal 2:20). Den korsformade kärlek finns inte med i den första teorin.

DEN KRISTNES NYA KORSFORMADE INSTÄLLNING

Kristi inställning gentemot oss är fortfarande likadan som då han hängde på korset. Paulus uppmanar alla som lever i föreningen med Kristus att själva inta den inställning som Kristus hade till oss (Fil 2:5–8). De som fått den inställningen förhåller sig tålmodigt och älskande till andra människor, på samma sätt som Kristus förhåller sig till oss (Kol 3:12–15). Så blir hela det kristna livet beroende av Guds korsformade kärlek. Detta sker inte på grund av skimrande energi, utan tack vare korsformad kärlek riktad till mig. Samtidigt blir det mer och mer en korsformad kärlek riktad till andra

TEXT: PEKKA JAUHAINEN
BILD: TIITA JAUHAINEN
(Övers. SIMON JERN)

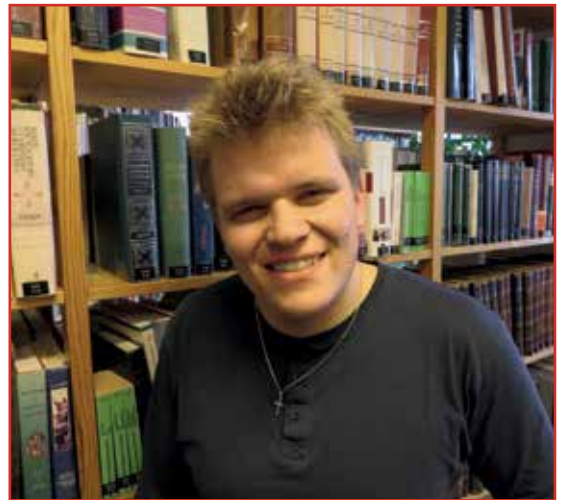
Fragmenterat puzzle och helhetsbild

Senaste höst anlände jag hit till den stora kyrkan från Kankaanpää för att studera teologi. Jag hade i församlingsskretsar hört ganska mycket kritik av fakultetens undervisning. Redan innan jag började studera hade jag därför en rätt så kritisk inställning till studierna.

Till min glädje märkte jag snabbt att även om jag inte var överens med föreläsarna om delar av allt de sade fanns det i varje kurs också nyttig kunskap som har hjälpt mig att fördjupa mig i sådana kristna traditioner som var främmande för mig, t.ex. den ortodoxa kyrkans lära.

Visst kommer det under föreläsningarna fram påståenden som tvingar mig att tänka allvarligt i anslutning till Bibelns tillförlitlighet. Många utmanande påståenden förs också fram under grundkursens föreläsningar i snabb takt och som självklarheter. Ibland känns det att det krävs dubbelt så mycket arbete att utanför universitetet finna fram till en avvikande ståndpunkt. Därför har jag redan nu under första året varit med om många teologiska debatter. De äldre kursernas teologer har varit ett viktigt stöd. Diskussionerna med dem har många gånger visat sig vara nyttigare än föreläsningarna.

Jag studerar teologi eftersom jag har en brinnande längtan att få arbeta med att föra ut evangeliet i en församling eller i en förening. För den

kallelsen skulle det vara allra viktigast med en helhetsbild av den kristna teologin och av bibeltolkningen. I undervisningen kan man sedan ösa ur den kunskapen åt andra och svara på frågor. Enligt mig är den största bristen i universitetets föreläsningar att det saknas en röd tråd i dess teologi. Däremot har sökande efter en helhetsbild gjort att STI har blivit synnerligen viktigt för mig.

Även om man oftare hittar mig i kafferummet än på föreläsning har jag lyssnat på tiotals föreläsningar i nätet. I stället för att erbjuda ett fragmenterat puzzle har de präglats av en helhetssyn på Bibeln och med dess hjälp har jag kommit vidare som teolog.

EETU LEHTINEN, TEOL.STUD.
 BILD: JARI RANKINEN
 (ÖVERS. STIG-OLOF FERNSTRÖM)

(ÖVERS. TOPIAS TANSKANEN)

sti

Adressen: Kajsaniemigatan 13 A 4. vån.
00100 Helsingfors

Telefon 09 668 9550

E-post: sti@sti.fi
fornamn.efternamn@sti.fi

Hemsida www.sti.fi

Bank

Danske Bank
FI74 8000 1100 5642 45, BIC: DABAFIHH

Nordea
FI66 1555 3000 1169 14, NDEAFIHH

Annställda

generalsekr. Jari Rankinen (045 359 7772)
forskare Timo Eskola
sekreterare Kirsi Kuru

Teologiskt forsknings- och skolningscentrum.

Församlingsbesök, lektioner, bibliotek och läsesal.

Öppet under perioderna kl. 9–19.

Styrelsens ordförande

verksamhetsledare Tom Säilä, Sley

Medlemsorganisationer

Missionsföreningen Säningsmannen, Länsi-Suomen Rukoilevaisten Yhdistys (Bedjarörelsen i Västra Finland), Finlands ev.luth. Student- och Skolungdomsmission, Radiomissionsorganisationen Budbärarn, Finlands ev.luth. Folkmission, Suomen Luterilainen Evankeliumiyhdistys, Finska Bibel-institutet, Sv. Luth. Evangeliföreningen i Finland, Laestadiernas Fridsföreningars Förbund

Finansieras av frivilliga bidrag. Medlemsavgift för understödande medlemmar: 40 €/år (studerande 10 €, kollektiv 100 €). Bockgävor, understöd och testamenten mottas med tacksamhet.

Insamlingstillstånd i Finland RA/2018/904: 1.1.2019-31.12.2020.

Publicerar den teologiska tidskriften *Iustitia*. Informationsbladet *Hörnstenen* (*Kulmakivi*) sänds till understödande medlemmar.

ISSN 2243-075X (Print),
ISSN 2243-0768 (Online)

TEOLOGISKA
INSTITUTET I FINLAND
KAJSANIEMIGATAN 13 A
00100 HELSINGFORS

PÄRMBILD: KORS OCH STEN
(SARI SAVELA)

BAKBILD: VÅRENS FÖRSTA
(MINNA RANKINEN)

BLOMMAN FALLER AV MEN VÅR GUDS ORD BESTÅR FÖR EVIGT. (JES 40:8)